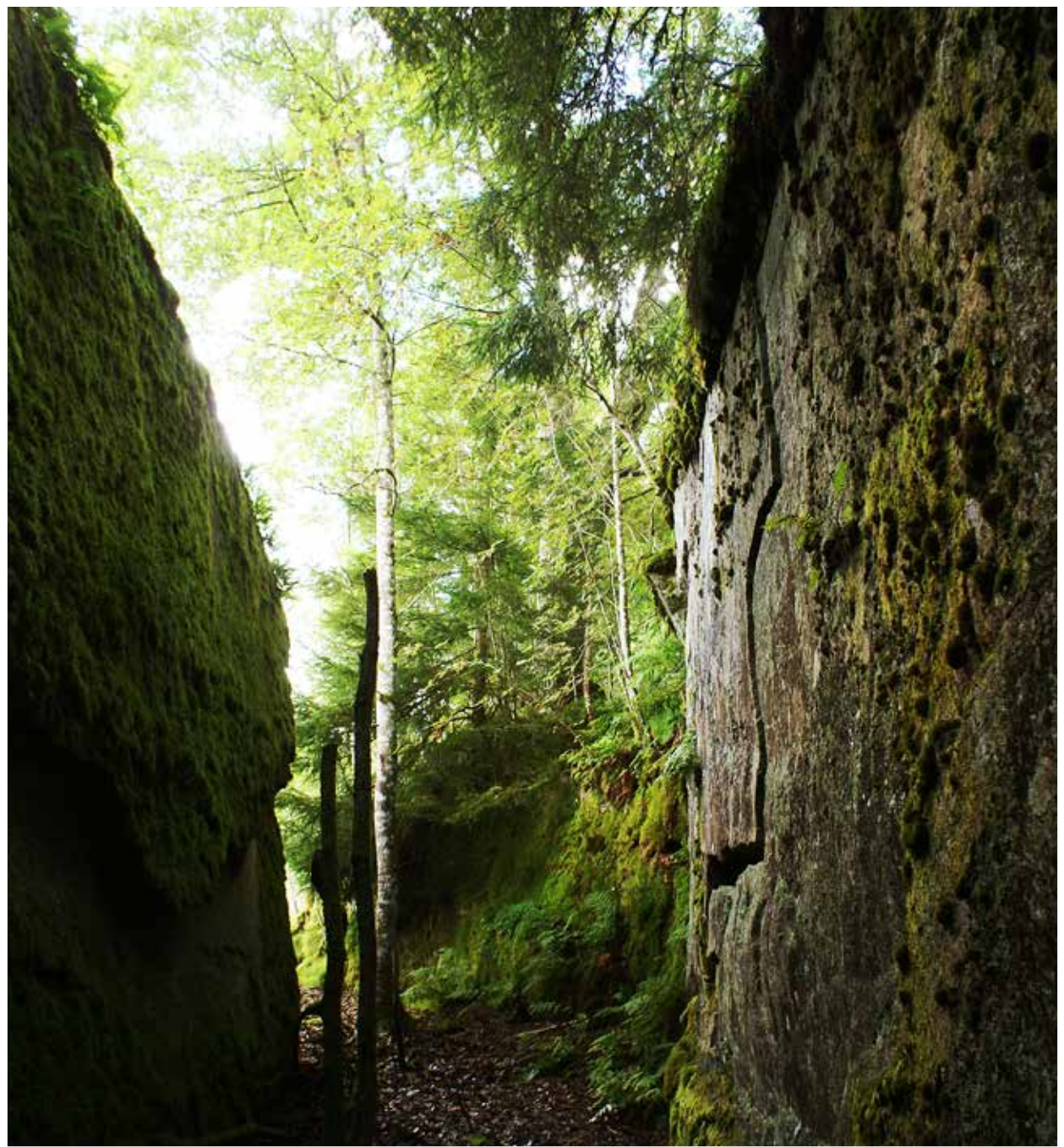

Torp och kolningsgropar i Överby

Arkeologisk utredning
Överby 1:31
Herrestads socken, Uddevalla kommun
Oscar Ortman
Bohusläns museum
Rapport 2013: 5

Torp och kolningsgropar i Överby

Arkeologisk utredning

Överby 1:31, Herrestads socken, Uddevalla kommun

Bohusläns museum Rapport 2013:5

ISSN 1650-3368

Författare Oscar Ortman

Grafisk form Gabriella Kalmar

Layout och teknisk redigering Lisa K Larsson

Omslagsbild Framsida: foto inifrån en bergskleva i norra delen av området, fotograf: Magnus Rolöf.

Baksida: klippöverhäng inom utredningsområdet, foto taget mot norr av Niklas Ytterberg.

Tryck Bording AB, Borås 2013

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket medgivande 90.8012

Bohusläns museum

Museigatan 1

Box 403

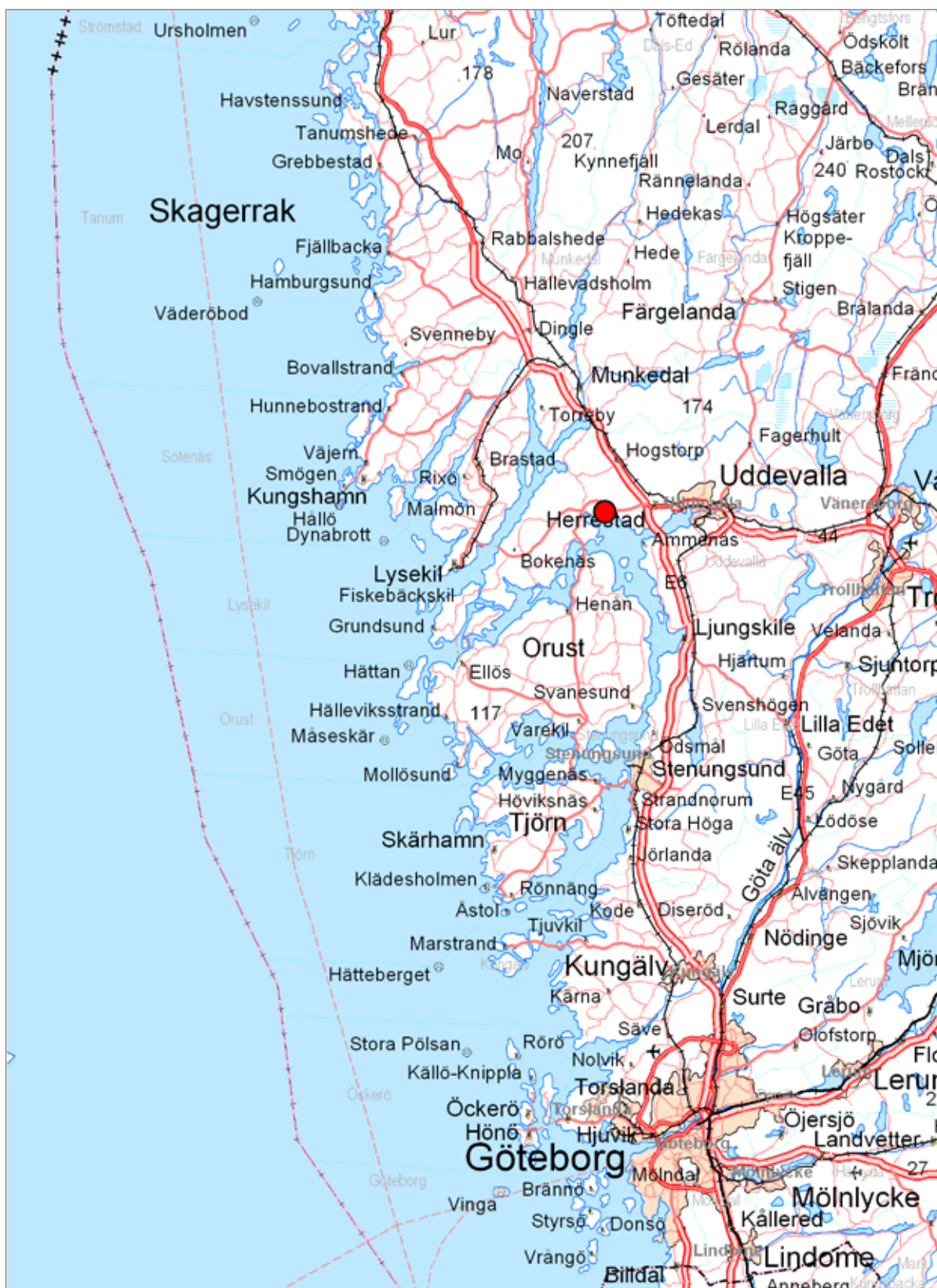
451 19 Uddevalla

tel 0522-65 65 00, fax 0522-126 73

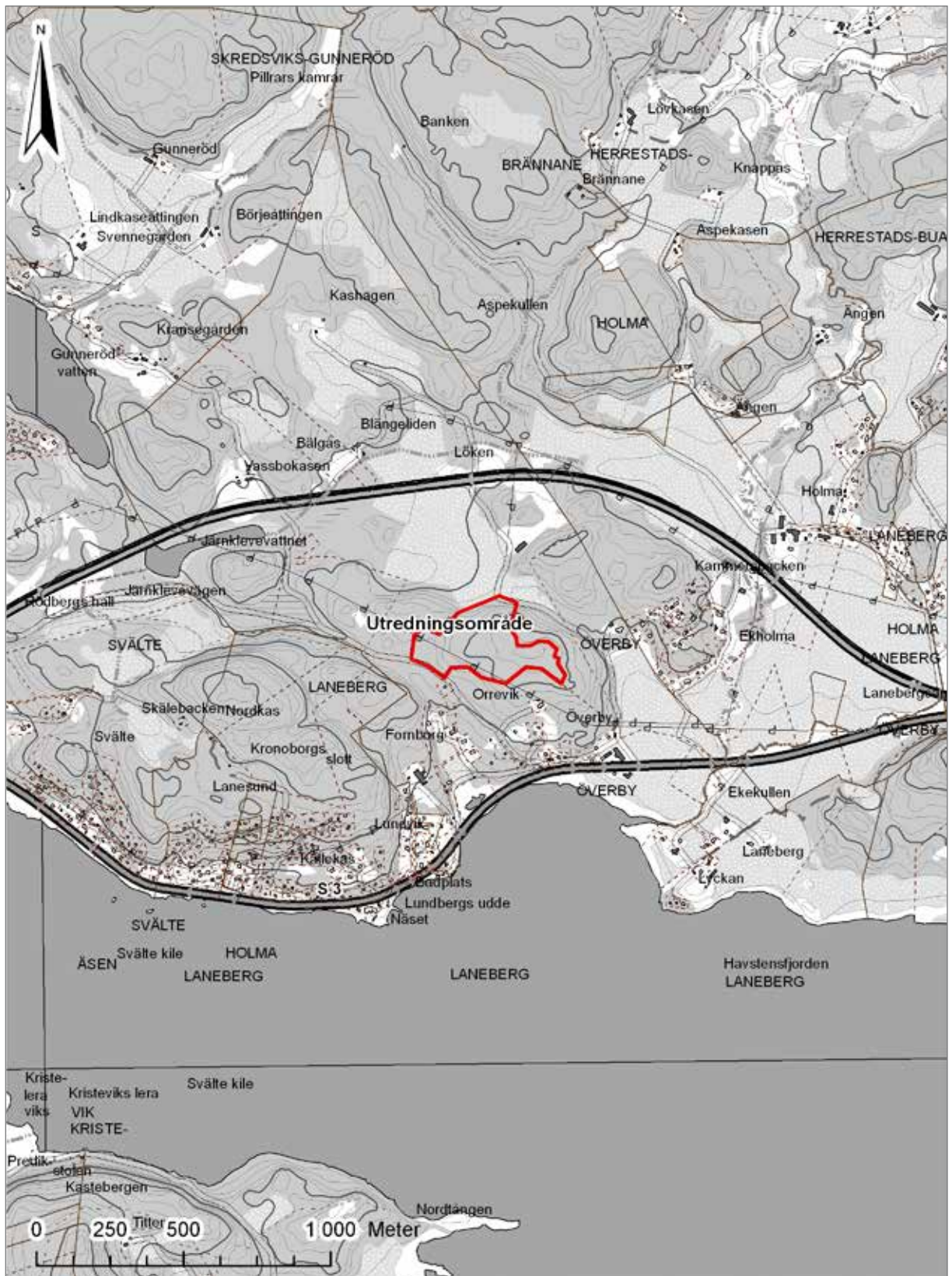
www.vastarvet.se, www.bohuslansmuseum.se

Innehåll

Sammanfattning.....	6
Bakgrund.....	6
Landskapsbild.....	6
Natur- och kulturlandskap.....	6
Fornlämningsmiljö.....	6
Tidigare undersökningar.....	6
Syfte och frågeställningar.....	8
Metod.....	10
Resultat.....	11
Torpmiljön.....	11
Kolningsgropar.....	13
Täktgropar.....	14
Förhistorisk aktivitetsyta.....	14
Gränsstenen.....	14
Sammanställning av resultaten.....	16
Resultat gentemot undersökningsplanen.....	16
Materialets potential.....	17
Slutsatser och åtgärdsförslag.....	17
Referenser.....	17
Litteratur.....	17
Otryckta källor.....	17
Lantmäteristyrelsens arkiv.....	17
Tekniska och administrativa uppgifter.....	18
Bilagor.....	19

Figur 1. Utsnitt ur Sverigekartan med platsen för undersökningen markerad.

Figur 2. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan med platsen för undersökningen markerad. Skala 1:20 000.

Sammanfattning

Inför planerad ny bebyggelse inom fastigheten Överby 1:31 i Herrestad socken, Uddevalla kommun, Västra Götalands län, genomförde Bohusläns museum en arkeologisk utredning i oktober 2012. Utredningen utfördes i enlighet med länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-17154-2012).

Vid den arkeologiska utredningen påträffades en torpmiljö med husgrund, fossil åkermark och ett område med kolningsgropar. Torpmiljön, som är från sent 1800-tal, är ett exempel på den kraftiga uppodling som sker i stora delar av Bohuslän under denna period. I området påträffades också tre täktgropar, varav en låg i direkt anslutning till den äldre landsvägen, numera lokalvägen Järnklevvägen. I den nordöstra delen av utredningsområdet påträffades en gränssten som kunde kopplas till det laga skifte av utmarken som genomfördes 1836.

Torpmiljön, kolningsgroparna och gränsstenen registreras som övrig kulturhistorisk lämning i FMIS och omfattas därmed inte formellt av lagskydd enligt KML.

Bakgrund

Peter Thordén planerar för ny bebyggelse inom fastigheten Överby 1:31 i Herrestad socken, Uddevalla kommun, Västra Götalands län (se figur 1 och 2).

På uppdrag av Peter Thordén har Bohusläns museum utfört en arkeologisk utredning inom ett drygt 8,4 hektar stort område. Det aktuella området ligger i ett bergsparti strax öster om Laneberg.

Utredningen genomfördes under hösten 2012. Inom ramen för utredningen karterades området, därefter grävdes sökschakt med grävmaskin och provgropar för hand.

Landskapsbild

Natur- och kulturlandskap

Det aktuella området är beläget strax norr om Havstensfjorden och Svälte kile i ett kuperat landskap på östkanten av Laneberg. Det utgörs av moränmarker som omges av skogsklädda, bergspräglade höjdparter, upp till 105 meter över havet (Fornlämningsmiljöer i Göteborgs- och Bohuslän 1984:95). Nordväst om utredningsområdet finns fuktiga mossmarker runt en mindre sjö, Järnklevvattnet. Undersökningsområdet är beläget cirka 30–65 meter över havet.

Utredningsområdet har länge varit skogsmark, men under 1800-talet var den västra delen uppodlat av ett av torpen under gården Överby. Dagens villasamhälle (Överby/Orrrevik) ligger direkt söder om utredningsområdet och har en högsta höjd på 40 meter över havet.

Direkt sydväst om utredningsområdet löper Järnklevvägen. Vägen, som är en så kallad ”andra generationens väg” förbi Laneberg, har en sträckning som i stora drag är identisk med 1870 års landsväg. Fram till 1915 tjänade den som allmän landsväg mellan Torps vägsäl och Bokenäset (Nordendahl 1947). Strax nordväst om utredningsområdet viker en ännu äldre vägsträckning av åt väster längs med Lanebergs nordslutning. När den äldsta vägen anlades går inte att belägga, men i samband med att Bohuslän blev svenskt 1658 gjordes en allmän översyn av landsvägsnätet (Brandt 1991:12). På Kempenschiölds karta över Bohuslän från 1700 har vägen mellan Herrestad och Högås en sträckning som överensstämmer med den äldsta generationens landsvägar förbi.

Fornlämningsmiljö

Lämningsbilden i närområdet avspeglar många perioder. Inte minst gravarna representerar många landskapsmanifestationer belägna på alla nivåer, från äldre bronsålderns monumentala rösen (Herrestad 109 på 105 m ö. h. och 103:1 på 55 m ö. h.), till de något yngre stensättningarna på ungefär 15 till 55 m ö. h. (till exempel Herrestad 144, 99, 115, 103:2, 141:1–2 och 104) samt yngre järnålderns gravfält (Herrestad 101) och de troliga monumentalhögarna (borttagna, Herrestad 110) nere mot havet. Landskapets dramatiska topografi innehåller små gipar och boplatsrum där man hittar bearbetad flinta främst på nivåer mellan 5 och 40 m ö. h. (till exempel Herrestad 364, 113, 112, 114 och 105). Drygt 500 meter sydväst om detta område på Laneberg ligger en fornborg kallad Kronoborgs slott (Herrestad 108). Utöver den finns även lämningar från mer sentida historiska perioder: by-/gårdstomter (t. ex. Herrestad 302 och 303), en färdväg (Herrestad 107:1) och en ristning från historisk tid (Herrestad 107:2).

Tidigare undersökningar

I samband med detaljplanläggningen av den södra delen av Överbyområdet utfördes en arkeologisk utredning 1999, då en förhistorisk boplats, Herrestad 364:1, påträffades (Ortman 1999). I oktober 1999 förundersöktes den nyupptäckta boplatsen, Herrestad 364:1, och

FMIS Id	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
Herrestad 101:1	Gravfält	Fast fornlämning
Herrestad 103:1	Röse	Fast fornlämning
Herrestad 103:2	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 104:1	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 105:1	Boplats	Fast fornlämning
Herrestad 106:1	Boplats	Fast fornlämning
Herrestad 107:1	Färdväg	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 107:2	Ristning, medeltid/historisk tid	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 107:3	Gränsmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 108:1	Fornborg	Fast fornlämning
Herrestad 109:1	Röse	Fast fornlämning
Herrestad 110:1	Sammanförda lämningar	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 111:1	Boplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 112:1	Boplats	Fast fornlämning
Herrestad 113:1	Boplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 113:2	Boplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 114:1	Boplats	Fast fornlämning
Herrestad 115:1	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 131:1	Boplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 132:1	Boplats	Bevakningsobjekt
Herrestad 141:1	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 141:2	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 144:1	Stensättning	Fast fornlämning
Herrestad 242:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 303:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 303:2	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 303:3	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Herrestad 363:1	Boplats	Fast fornlämning
Herrestad 364:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 2:1	Boplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 3:1	Boplats	Fast fornlämning
Högås 4:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 5:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 5:2	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 6:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 15:1	Boplats	Fast fornlämning
Högås 16:1	Boplats	Fast fornlämning
Högås 16:2	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Högås 24:1	Boplats	Fast fornlämning
Högås 94:1	Boplats	Fast fornlämning
Högås 132:1	Boplats	Fast fornlämning

Tabell 1. Registrerade lämningar i anslutning till 2012 års utredningsområde.

två redan kända fornlämningar, Herrestad 106 med en uppgift om bortodlad gravhög, och Herrestad 113 som är en förhistorisk boplats (Ortman 2000).

Inför byggandet av den nya väg 161, norr om Laneberg, utfördes en kulturhistorisk förstudie 1994. Fokus låg då dels på de äldre vägsträckningarnas passage förbi Laneberg och dels på torpmiljöerna öster och norr om Laneberg (se ovan under Natur- och kulturlandskap, Ortman 1994).

Syfte och frågeställningar

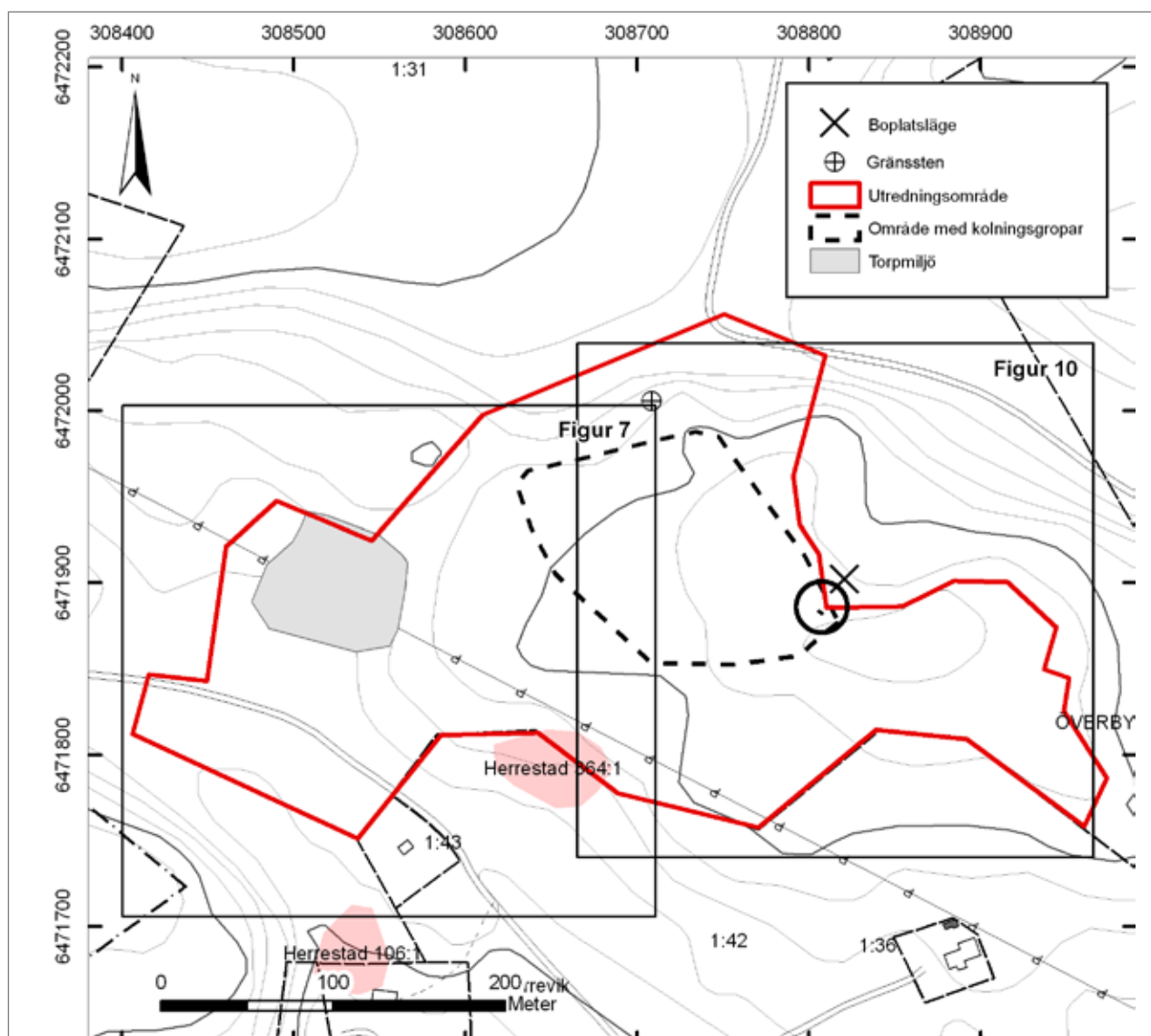
Syftet med den arkeologiska utredningen är att hitta samtliga lämningar inom utredningsområdet samt bedöma deras antikvariska status och bevarandevärde. Resultaten ska enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag utgöra planeringsunderlag för företagaren och beslutsunderlag för Länsstyrelsen. Även pedagogisk och, om möjligt, vetenskaplig potential ska bedömas. Inför utredningen formulerades tre frågeställningar

Figur 4. Den äldsta generationen av Jernklevevägen. Herrestad 107 mot öster. Fotograf: Astrid Lennblad.

Figur 5. Den första utredningsdagen, en måndag i oktober, var en av de regnigaste på länge. Niklas Ytterberg övervakar vid schaktning. Fotograf: Astrid Lennblad.

Figur 6. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, blad 8152, skala 1:4 000. En översikt som visar grävda schakt och gjorda iakttagelser inom undersökningsområdet.

som utredningen skulle förhålla sig till inom ramen för utredningen:

- Finns gravlämningar uppe på krön och slänter inom utredningsområdet?
- Finns boplatslämningar på plåtarna, avsatserna och i giparna inom utredningsområdet?
- Vilken karaktär har de historiska lämningarna, och hur gamla kan de tänkas vara?

Metod

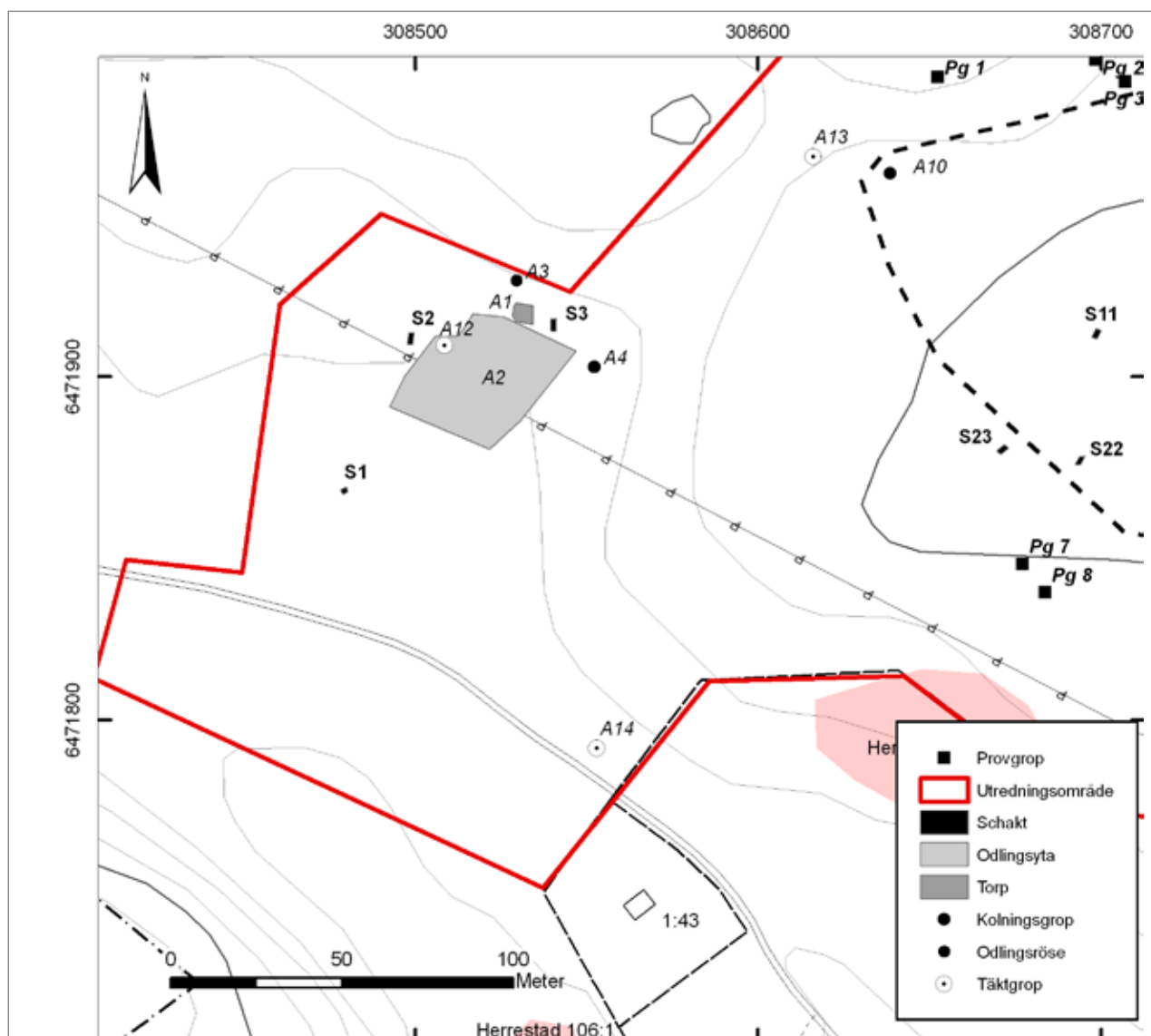
I ett första steg karterades kulturhistoriska lämningar: en torpmiljö, ett område med kolningsgropar och tre

täktgropar. I ett andra steg grävdes ett tjugotal schakt med maskin i den centrala delen av utredningsområdet, längs med en befintlig bruksväg.

Slutligen kompletterades de grävda schakten med fjorton halvmetersstora provgropar som grävdes för hand där det inte gick att komma åt med maskin. Dessa grävdes i samband med inventering av alla höjdlägen inom planområdet, där särskilt gravanläggningar eftersöktes.

En påträffad anläggning (kolningsgrop) kom att snittas med maskin och ett insamlat kolprov skickades för datering med ^{14}C -analys.

Grävda schakt och provgropar beskrevs och mättes in med GPS, enstaka utvalda schakt fotograferades digitalt. De kulturhistoriska iakttagelserna dokumenterades på samma sätt.

Figur 7. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, blad 8152, skala 1:2 000. Detalj som visar iakttagelser gjorda i områdets västra del.

Fynden beskrevs översiktligt i fält och återdeponerades sedan.

Resultat

Utredningen resulterade i att vi fann ett område med torplämningar inom den västra delen av utredningsområdet och ett område med kolningsgropar i sydvästslänt mer centralt inom området. I ena kanten av kolningsgroppsområdet påträffades en mycket begränsad fyndplats för slagen flinta. Alla grävda schakt, provgropar och gjorda iakttagelser finns beskrivna i bilagorna 1–3. Vid besiktningstillfället i augusti 2012 iaktogs en mindre mängd resterande sten, som tolkades som en gränsten.

Torpmiljön

Torpmiljön består av en 5×5 meter stor husgrund, se figurerna 8–9. Diagonalt över husgrunden sträckte sig en stensträng, vilken har tolkats som ett spiströse med tillhörande murstock. Strax sydväst om husgrunden ligger ett område med fossil åkermark. Inom ett 30×40 meter stort område finns fem åkertegar skilda åt av grunda, fem till sju meter långa tegdiken. Norr och öster om husgrunden finns två odlingsrösen som är 3,5×2 respektive 2×2 meter stora, se figur 5. Vid en fördjupad studie av torpmiljön mättes även delar av åkertegarna.

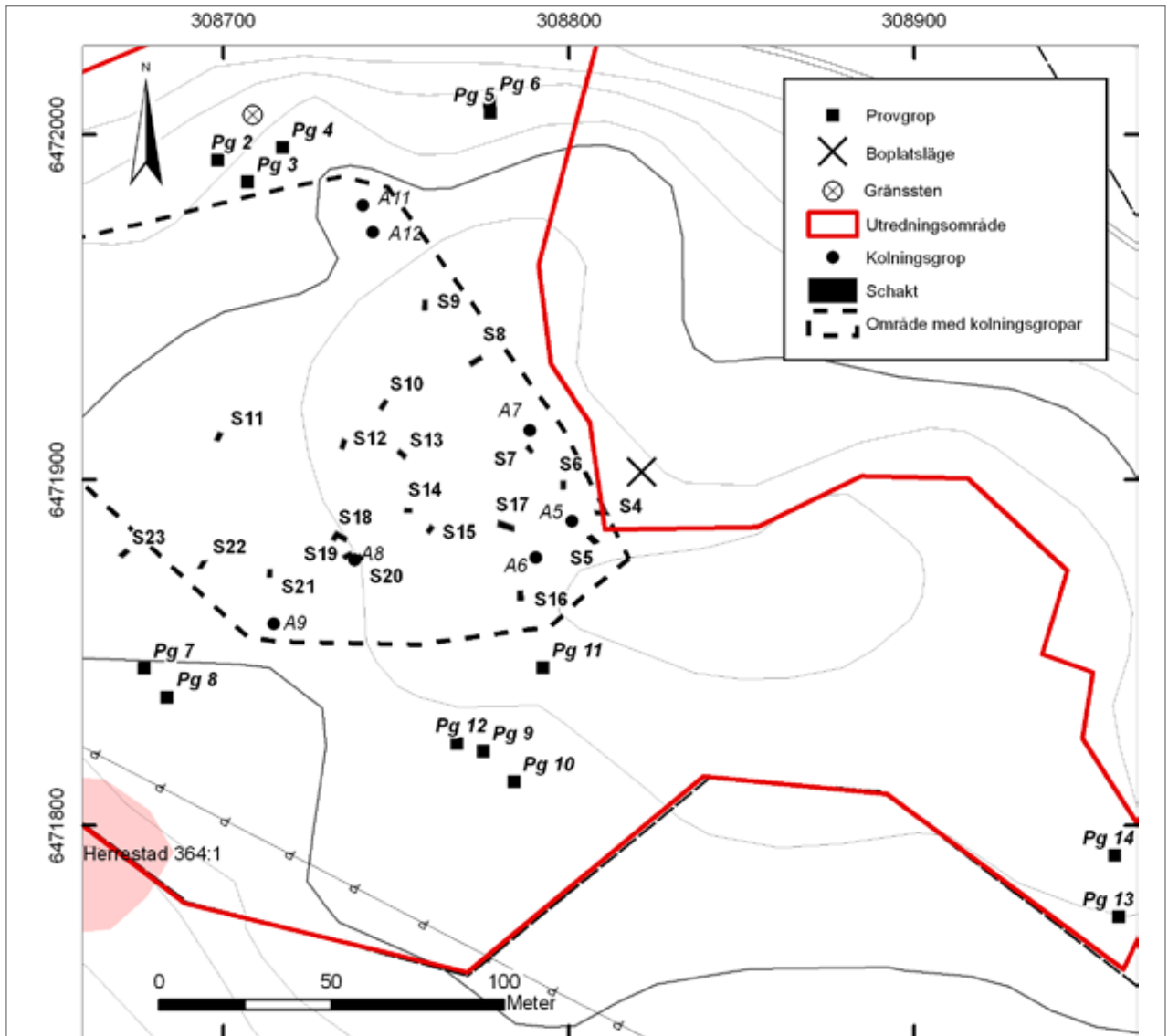
Tegarna är bäst bevarade i åkerytans norra och sydvästra del, men i kraftledningsgatan var det svårt att identifiera dem. Vid den fördjupade studien

Figur 8. Foto taget mot sydost av husgrunden i utredningsområdets västra del. Fotograf: Astrid Lennblad.

Figur 9. Foto taget mot nordost av husgrunden i utredningsområdets västra del. Fotograf: Astrid Lennblad.

Figur 10. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, blad 8152, skala 1:1 000. Detalj som visar karterade åkertegar inom torpmiljön.

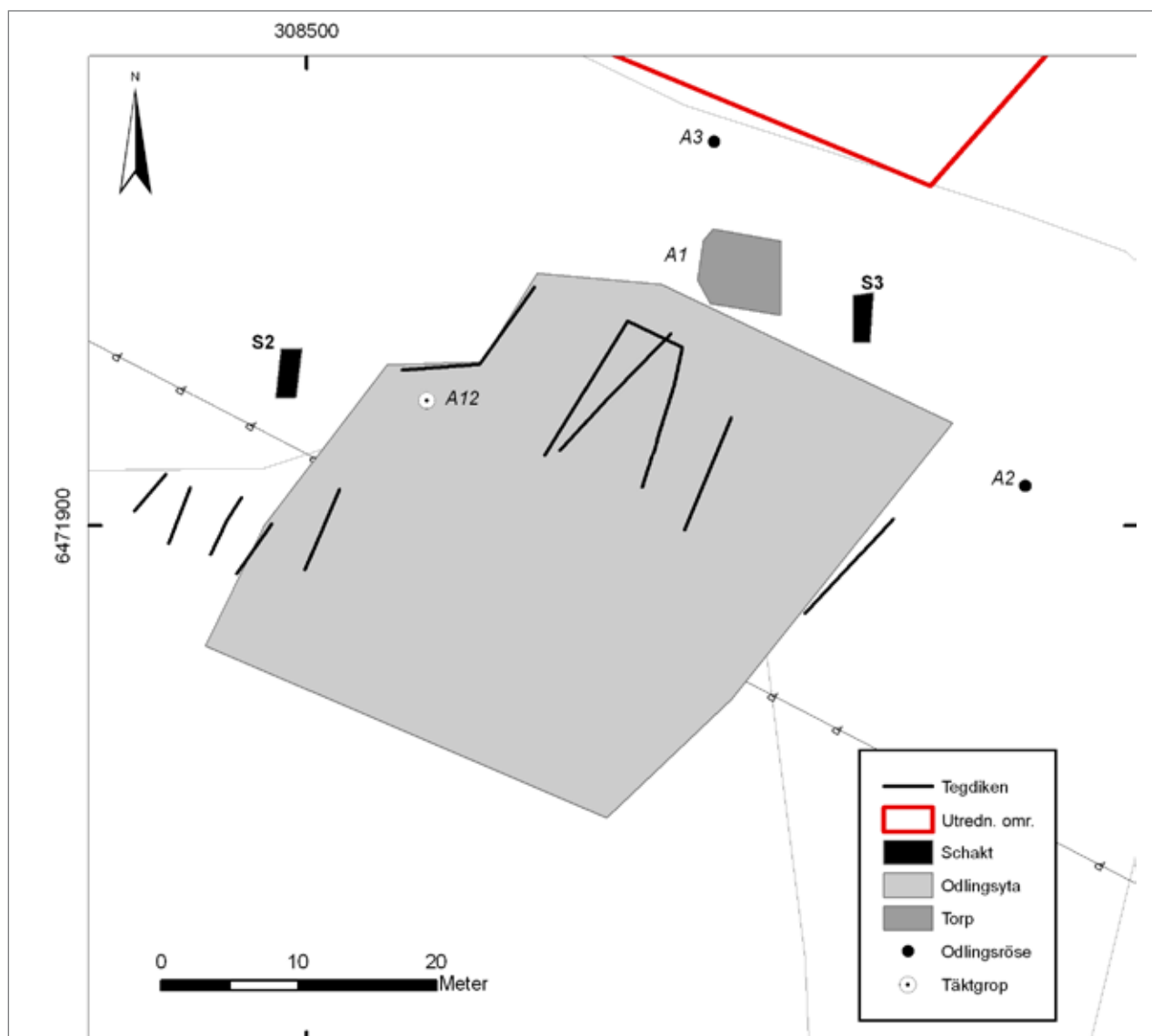
omtolkades också husgrundens funktion. Husgrundens läge inklämt mellan berg och åker, dessutom alldeles intill åkerytan, samt avsaknad av en gårdsplan eller tillfartsväg, talar emot en gård. Inte heller fanns det någon brunn eller källa i närheten av husgrundens. En trolig tolkning är att det rör sig om en ängslada eller liknande, vilket också skulle förklara placeringen och att den inte finns upptecknad i det historiska källmaterial som har studerats.

Husgrundens väggar är ca 1 meter breda, är 2–4 varv höga och med 0,2–0,8 meter stora stenar. De större stenarna dominerar. Väggen är upp till 0,6 meter hög. Den diagonala stenssträngen har samma brädd och stenstorlek, och ger inte intryck av att vara en raserad skorstensstock. Det kunde inte heller iakttas något tegel som brukar förekomma i spisrösen. I sydvästra och

sydöstra hörnen fanns ”förstärkningar” av hörnen i form av 0,6×0,6 meter stora stenansamlingar. Inte heller dessa verkar vara spisrösen.

Kolningsgropar

Strax öster om torpmiljön finns ett 140×135 meter stort område med åtta kolningsgropar. Groparna var mellan 1,20 och 4 meter i diameter, djupet varierade mellan 0,3 och 0,6 meter. Tre av groparna saknar vall. En av kokgroparna (A8) snittades med maskin. Kol från gropen har daterats till senhistorisk tid, ¹⁴C-dateringen visade på antingen 1890–1900 eller efter 1950. Kolningsgroparnas bedöms höra till denna yngre historiska tid också, utifrån deras läge och utseende.

Figur 11. Utsnitt ur GSD-Fastighetskartan, blad 8152, skala 1:500: detalj som visar iakttagelser gjorda i områdets östra del.

Täktgropar

Tre täktgropar av olika form och storlek påträffades i den västra delen av utredningsområdet. En av dessa (A14) ligger alldeles intill dagens Järnklevvägen. Gropen intill Järnklevvägen finns belagd på lagaskifteskartan från 1836, och härrör alltså från den äldsta väggenerationen.

Förhistorisk aktivitetsyta

I område S4, som grävdes i östra delen av utredningsområdet, se figur 8, påträffades ett flintsplinter, två bearbetade flintor samt ett grönstensavslag. Schaktet grävdes längst upp i en gip som sluttar åt öster utanför utredningsområdet. Denna gip bedöms utgöra ett topografiskt lämpligt boplatsläge från förhistorisk tid, men

utreddes inte närmare då det inte låg inom det aktuella utredningsområdet (se figur 6 för ungefärligt läge). Fyndförekomsten inom utredningsområdet tolkas som en aktivitetsplats, resultatet av ett sporadiskt besök under förhistorisk tid som inte avsatt särskilt många spår. Eftersom de övriga schakten som grävdes i området var fyndtomma kan aktivitetssytan betraktas som färdigundersökt efter att utredningen har slutförts.

Gränsstenen

Vid besiktning av utredningsområdet i augusti 2012 mättes en låg rest sten in. Det är en ungefär 0,4 meter hög och 0,2 meter bred sten, uppallad av några andra stenar. Inskriptioner eller markeringar saknas på stenen,

Figur 12. Foto taget mot söder av kolningsgrop A8 snittad med maskin. Fotograf: Astrid Lennblad.

Figur 13. Tåktgrop A14 dokumenteras av Niklas Ytterberg. Fotot taget mot sydost av Astrid Lennblad.

Figur 14. Foto av gränssten taget mot söder. Fotograf: Magnus Rolöf.

som är relativt igenmossad och belägen ut mot kanten av bergspartiet (se figur 6 för läge). Stenen markerar antagligen en plats där gränsen ändrar riktning.

Sammanställning av resultaten

Efter 2012 års genomförda utredning framgår det att det varken finns några förhistoriska gravar på krönlägena eller några förhistoriska boplatser inom utredningsområdet. De historiska lämningar som finns inom området utgörs av en torpmiljö, som utifrån husgrundens och den fossila åkermarkens utseende med all sannolikhet kan dateras till senare delen av 1800-talet. En av de åtta kolningsgropar som finns i den östra delen av utredningsområdet har daterats till senhistorisk tid, och de hör sannolikt ihop med torpmiljön också.

Utredningsområdet ligger inom det som vid 1799 års gränsbeskrivning beskrevs som skogsmark tillhörande Olof Christenson, littera A och Jacob Arvidsson littera C. Gärdesgården som löper genom området härrör troligen från detta skifte. Gränsstenen i den nordöstra delen av utredningsområdet hör troligen till 1836 års laga skifte. Torplämningen som påträffades vid utredningen

finns varken belagd på 1799 års gränsbestämning eller på lagaskifteskartan från 1836. Vid en fördjupad studie av torpmiljön mättes delar av åkertegarna in samtidigt som husgrundens funktion omtolkades. Det är antagligen frågan om en enklare ängslada. En av de tre täktgroparna som påträffades vid utredningstillfället finns belagd på 1836 års lagaskifteskarta. Gropen kan kopplas till underhållet av Järnklevvägen.

Resultat gentemot undersökningsplanen

Efter samråd med handläggaren (Länsstyrelsens kulturmiljöenhet) och uppdragsgivaren kom en av kolningsgroparna att snittas med maskin. Detta gjorde det möjligt att få en uppfattning om gropens utseende i profil och att samla in kol för datering.

Materialets potential

Torpmiljön från sent 1800-tal är ett exempel på den kraftiga uppodling som sker i stora delar av Bohuslän under denna period. Utifrån den daterade kolningsgropen kan man anta att området med kolningsgropar är samtida med torpet och dess uppodlingar. Torpmiljön är delvis välbevarad men den centrala delen av åkerytan är kraftigt påverkad av den före detta kraftledningsgatan som löper över ytan. Torpmiljöns vetenskapliga och pedagogiska värde minskas betydligt av att det inte är frågan om en självständig enhet med boningshus och eventuellt uthus, utan troligen en ängslada eller annan byggnad kopplad till åkerytan.

Området med kolningsgropar har ett visst pedagogiskt värde då det är lätt att upptäcka och består av gropar både med och utan vall. Kolningsgroparnas vetenskapliga värde är mer begränsat. Områden med kolningsgropar har under ett par års tid daterats på historisk utmark från liknande områden i Bohuslän. Dateringarna har visat på att de antingen använts i slutet av 1800-talet eller strax före 1950-talet (muntlig uppgift Grahn-Danielsson 2012).

Gränsstenen markerar en gräns som inte längre är i bruk, men enklare uppresta stenar av detta slag registreras vanligen som övrig kulturhistorisk lämning enligt antikvarisk praxis. Bohusläns museum anser att gränsstenen har ett begränsat vetenskapligt värde, men dess pedagogiska värde kan vara något högre. En eventuell åtgärd kan vara att låta stenen och dess närområde utgå från exploatering, men den omfattas formellt inte av lagskydd.

Slutsatser och åtgärdsförslag

Den nyupptäckta torpmiljön, området med kolningsgropar och gränsstenen kommer att anmälas till Informationssystemet om fornminnen (FMIS) som övriga kulturhistoriska lämningar.

Den förhistoriska aktivitetsyta som påträffades inom utredningsområdet bedöms vara färdigundersökt och togs bort i samband med schaktgrävningen, varpå även den kommer att anmälas som övrig kulturhistorisk lämning. Aktivitetsytan kan möjligen kopplas till ett boplatsläge strax öster om och utanför utredningsområdet. Detta läge anmäls inte till FMIS, då antikvarisk status bara kan bedömas efter en kompletterande utredning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län fattar beslut om eventuella fortsatta åtgärder.

Referenser

Litteratur

Brandt, T. 1984. Fornlämningsmiljöer i Göteborgs- och Bohuslän. Rapport nr 10. Länsstyrelsen i Göteborg och Bohuslän. Göteborg.

Brandt, T. 1991. Vägminnesvårdsprogram. Vägverket. Göteborg och Bohuslän. Göteborg.

Nordendahl, E. 1947. En gammal Bohusvägs historia. I *Vikarvet Bohusläns fornminnes- och hembygdsförbunds Årsbok*. Lysekil.

Palm, D. 1978. *Ortnamnen i Göteborgs och Bohuslän. XII Ortnamnen i Lane 2. Bebyggelsenamn*. Institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg. Göteborg.

Otryckta källor

Grahn-Danielsson, B. 2012. Arkeolog, RIO Kulturkooperativ. Muntlig uppgift 2012-12-06.

Ortman, O. 1994. Kulturhistorisk förstudie. Väg 161 Torp–Rotviksbro, Herrestad socken, Uddevalla kommun, Bohuslän. Bohusläns museum 1994:8. Stencil.

Ortman, O. 1999. Arkeologisk utredning Överby 1:31, Herrestad socken, Uddevalla kommun, Bohuslän. Bohusläns museum 1999:53. Stencil.

Ortman, O. 2000. Arkeologisk förundersökning Överby 1:31, Herrestad socken, Uddevalla kommun, Bohuslän. Bohusläns museum 2000:2. Stencil.

Kopia av Kempenschiölds karta över Bohuslän från 1700. Arbetsmaterial Bohusläns museum.

Lantmäteristyrelsens arkiv

Överby 1799 14-HER-43 Storskifte

Överby 1836 14- HER-112 Laga skifte

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr:	431-17154-2012
Västarvet dnr:	VA 523-2012
Västarvet pnr:	11047
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Uddevalla
Socken:	Herrestad
Fastighet:	Överby 1:31
Ek. karta:	8152
Läge:	X 6471810, Y 308400
Meter över havet:	30–65
Koordinatsystem:	Swereff 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Uppdragsgivare:	Peter Thordén, Överby Gård
Ansvarig institution:	Bohusläns museum
Projektledare:	Oscar Ortman
Fältpersonal:	Niklas Ytterberg, Astrid Lennblad
Konsulter:	Thomas Bartholin, Ångströmlaboratoriet, Uppsala universitet
Fältarbetstid:	2012-10-26 till 2012-10-28
Arkeologtimmar:	48 timmar
Undersökt yta:	83 740 m ²
Arkiv:	Bohusläns museums arkiv
Fynd:	Inga fynd omhändertogs

Bilagor

Bilaga 1. *Schakttabell*

Bilaga 2. *Provgropstabell*

Bilaga 3. *Anläggningstabell*

Bilaga 4. *Fyndtabell*

Bilaga 5. *Rapport från vedartsanalys*

Bilaga 6. *Rapport från ¹⁴C-datering*

Bilaga 1. Schakttabell

Nr	L (m)	B (m)	Dj (m)	Lagerbeskrivning (m)	Anläggningar	Fynd
1	1,70	1,50	0,40	0-0,25 förna, därunder grå siltig sand.		
2	3,60	1,50	0,30	0-0,15 förna, därunder brunaktig siltig sand. Stenar 0,1-0,25 i diameter		
3	3,30	1,50	0,30	0-0,1 förna, därunder brunaktig siltig sand. Mycket sten blandade storlekar 0,05-0,4 i diameter		
4	3,90	1,50	0,40	0-0,1 förna, podsolfprofil, mycket grus i botten		1 flintsplitter, 2 övrigt slagen flinta, 1 grönstens avslag.
5	3,00	1,50	0,40	0-0,1 förna, podsolfprofil		
6	2,50	1,50	0,30	0-0,05 förna, podsolfprofil		
7	2,60	1,50	0,30	0-0,1 förna, podsolfprofil		
8	4,00	1,50	0,40	0-0,1 förna, podsolfprofil, sand		
9	2,80	1,50	0,30	0-0,2 förna sedan fast berg		
10	3,00	1,50	0,40	0-0,15 förna, därunder brun siltig sand. Mycket stenar 0,05-0,15 i diameter		Enstaka slagen kvarts
11	2,70	1,50	0,50	0-0,25 förna, därunder brun siltig sand/lera. Blandat med större stenar 0,15-0,3 i diameter		
12	2,80	1,50	0,40	0-0,15 förna, därunder brun siltig grusig sand. Inslag av större stenar		
13	2,90	1,50	0,30	0-0,15 förna, därunder brun siltig sand. Mindre stenar 0,05-0,15 blandat med större stenar 0,3-0,4 i diameter		
14	2,50	1,50	0,40	0-0,15 förna, därunder brun siltig sand. Blandat med större stenar 0,7 i diameter		
15	2,60	1,50	0,30	0-0,1 förna, podsolfprofil, sandig grå silt grus mellan stora stenar. 0,1 - 0,25 stora		
16	2,90	1,50	0,40	0-0,2 förna, podsolfprofil, grusig sand små stenar 0,05.		
17	4,90	1,50	0,40	0-0,1 förna, podsolfprofil, sandig silt med större stenar. 0,1 - 0,3 stora		
18	4,00	1,50	0,30	0-0,2 förna, podsolfprofil, sandig silt med stora och många stenar 0,1 - 0,7 stenar. 0,1 - 0,3 stora		3 avslag i östra delen
19	2,60	1,50	0,50	0-0,2 förna, podsolfprofil, blockrik morän 0,2 - 0,7 m stora stenar		
20	2,00	1,50	0,35	0-0,2 förna, podsolfprofil, sandig silt	A 8 Kolningsgrop	
21	2,00	1,50	0,50	0-0,2 förna, podsolfprofil, siltig sand, större stenar ca 0,25 m.		
22	2,60	1,50	0,50	0-0,2 förna, podsolfprofil, silt, hårt packad mycket sumpigt, sipprar in vatten i schaktet		
23	2,80	1,50	0,50	0-0,2 förna, podsolfprofil, siltig sand stora stenar 0,2 - 0,7 m.		1 kvartssavslag

Bilaga 2. Provgropstabell

Nr	L (m)	B (m)	Dj (m)	Lagerbeskrivning (m)	Fynd	Anmärkning
1	0,50	0,40	0,60	0-0,15 Förna, 0,15-0,6 Mörkbrun torvig silt med stenar skärvida 0,05 - 0,2 m stora. Därunder berg.		Vattenfylld
2	0,55	0,45	0,35	0-0,2 Förna, podsolprofil, rödbrun sandig silt med sten ca 0,1 m stora.		
3	0,55	0,45	0,30	0-0,2 Förna, podsolprofil, rödbrun sandig silt med små stenar.		
4	0,40	0,45	0,30	0-0,1 Förna, podsolprofil, grusig sandig silt med en del sten ca 0,15 m stora.		
5	0,50	0,45	0,15	0-0,05 Förna, mörkbrun humös sand med kantiga stenar. Fast berg i botten.		
6	0,50	0,40	0,20	0-0,1 Förna, mörkbrun humös sand med kantiga stenar.		
7	0,45	0,45	0,45	0-0,25 Förna, 0,25-0,35 mörkbrun humös sand, 0,35-0,4 botten morän, 0,4-0,45 hårdpackad ljusgrå sand med sten ca 0,05 m stora.	Naturlig flinta	
8	0,40	0,45	0,35	0-0,15 Förna, podsolprofil, rödbrun sand med sten ca 0,02-0,1 m stora.	1 Kvartsavslag, 1 Svallad övrig slagen flinta.	
9	0,45	0,45	0,40	0-0,15 Förna, podsolprofil, rödbrun morän.		
10	0,50	0,45	0,25	0-0,1 Förna, podsolprofil, rödbrun något siltig sand med småsten upp till 0,15 m stora.		
11	0,45	0,45	0,20	0-0,1 Förna, podsolprofil, grå något siltig sand sedan berg.		
12	0,50	0,40	0,30	0-0,1 Förna, podsolprofil, rödbrun något siltig sand.		
13	0,40	0,45	0,15	0-0,15 Förna, sedan berg.		
14	0,40	0,35	0,30	0-0,15 Förna, podsolprofil, rödbrunsand något grusig.		

Bilaga 3. Anläggningstabell

Nr	Typ	Undersökt	Form	L (m)	B (m)	Hj (m)	Dj (m)	Fyllning
1	Husgrund	0%	Kvadratisk	5,00	5,00	0,4-0,6		0,4-0,6 m hög mur, diagonalt spisröse & nedfallen skorsten (?) gråsten 0,25-1 i diameter och natursten 1 m tjock i väggarna. Kraftigt övermossad, träd och stubbar tyder på datering till 1800-tal.
2	Odlingsyta	0%	Rektangulär					Stenröjd med långsgående grunda diken 5-7 m strax öster och sydväst om torpet.
3	Odlingsröse	0%	Oval	3,50	2,00	0,40		Upptill 0,25 m stora stenar kraftigt övermossad.
4	Odlingsröse	0%	Rund	2,00		0,20		Upptill 0,2 m stora stenar kraftigt övermossad.
5	Kolningsgrop	0%	Rund	2,30			0,60	Inre diametern 1,2 m.
6	Kolningsgrop	0%	Rund	4,00			0,50	Inre diametern 1,7 m, tydlig vall.
7	Kolningsgrop	0%	Rund	1,20			0,35	Ingen vall.
8	Kolningsgrop	50%	Rund	1,30			0,40	Ingen tydlig vall snittad se S 20 kolprovtaget datering.
9	Kolningsgrop	0%	Rund	1,80			0,50	Inre diametern 1,4 m, eventuell vall.
10	Kolningsgrop	0%	Rund	1,20			0,30	Ingen vall.
11	Kolningsgrop	0%	Rund	1,40			0,50	Ingen vall.
12	Täktgrop	0%	Rektangulär	1,10	3,00		0,40	Trädens storlek tyder på datering till 1900-talet.
13	Täktgrop	0%	Triangulär	4,00	5,00		0,90	Trädens storlek tyder på en ålder på minst 100 år.
14	Täktgrop	0%	Halvmåneformad	7,00	4,50		1,30	Vid Järnklevvägen.

Bilaga 4. *Fyndtabell*

Nr	Antal	Sakord	Material	Kontext	Tillvaratagen
F1	1	Övrigt slagen	Flinta	Pg 8	Nej
F2	2	Avslag	Kvarts	Pg 8	Nej
F3	1	Splitter	Flinta	Rensfynd, S 4	Nej
F4	1	Övrigt slagen	Flinta	Rensfynd, S 4	Nej
F5	1	Övrigt slagen	Grönsten	Rensfynd, S 4	Nej
F6	2	Övrigt slagen	Kvarts	Rensfynd, S 10	Nej
F7	3	Avslag	Flinta	Rensfynd S 18	Nej
F8	1	Avslag	Kvarts	Rensfynd S 23	Nej

Bilaga 5. *Rapport från vedartsanalys*

Wentorf, den 16. november 2012.

Oscar Ortman
Bohusläns museum
Box 403
451 19 Uddevalla

Vedanatomisk analyse af 1 träkulsprov fra Överby 1:31, Herrestad sn, Bohuslän.

S 20, kolningsgrop 4:

Ca. 5 ml ej rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

5 stk. *Juniperus communis*, en, fra grene.

C-14-prov: 1 stk. *Juniperus communis*, en, med egenalder, som skønnes at være max. 10 år.

C-14-proverne sendes i morgen.

Med venlig hilsen og tack för uppdraget.

Thomas Bartholin,
Am Haidberg 18
D 21 465 Wentorf bei Hamburg.
0049 40 720 1821
thomas.bartholin@gmx.de

Bilaga 6. Rapport från ¹⁴C-datering

*Consistent Accuracy . . .
... Delivered On-time*

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Darden Hood
President

Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

December 11, 2012

Mr. Oscar Ortman
The Contymuseum of Bohuslan
Box 403
Uddevalla, SE-451 19
Sweden

RE: Radiocarbon Dating Result For Sample AU_overby_A8

Dear Mr. Ortman:

Enclosed is the radiocarbon dating result for one sample recently sent to us. It provided plenty of carbon for an accurate measurement and the analysis proceeded normally. The report sheet contains the method used, material type, and applied pretreatments and, where applicable, the two-sigma calendar calibration range.

This report has been both mailed and sent electronically. All results (excluding some inappropriate material types) which are less than about 20,000 years BP and more than about ~250 BP include a calendar calibration page (also digitally available in Windows metafile (.wmf) format upon request). Calibration is calculated using the newest (2004) calibration database with references quoted on the bottom of the page. Multiple probability ranges may appear in some cases, due to short-term variations in the atmospheric ¹⁴C contents at certain time periods. Examining the calibration graph will help you understand this phenomenon. Don't hesitate to contact us if you have questions about calibration.

We analyzed this sample on a sole priority basis. No students or intern researchers who would necessarily be distracted with other obligations and priorities were used in the analysis. We analyzed it with the combined attention of our entire professional staff.

Information pages are also enclosed with the mailed copy of this report. If you have any specific questions about the analysis, please do not hesitate to contact us. Someone is always available to answer your questions.

Our invoice will be emailed separately. Please, forward it to the appropriate officer or send VISA charge authorization. Thank you. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

A handwritten signature in black ink that reads "Darden Hood". The signature is fluid and cursive, with the first letters of "Darden" and "Hood" being capitalized and prominent.

Digital signature on file

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305-667-5167 FAX:305-663-0964
beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Mr. Oscar Ortman

Report Date: 12/11/2012

The Contymuseum of Bohuslan

Material Received: 12/6/2012

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	¹³ C/ ¹² C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 337509 SAMPLE : AU_overby_A8 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid	0 +/- 30 BP	-23.6 o/oo	20 +/- 30 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the ¹⁴C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby ¹⁴C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured ¹³C/¹²C ratios (delta ¹³C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta ¹³C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta ¹³C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "**". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-23.6:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-337509**

Conventional radiocarbon age: **20±30 BP**

**2 Sigma calibrated results²: Cal AD 1890 to 1900 (Cal BP 60 to 50) and
Cal AD Post 1950**

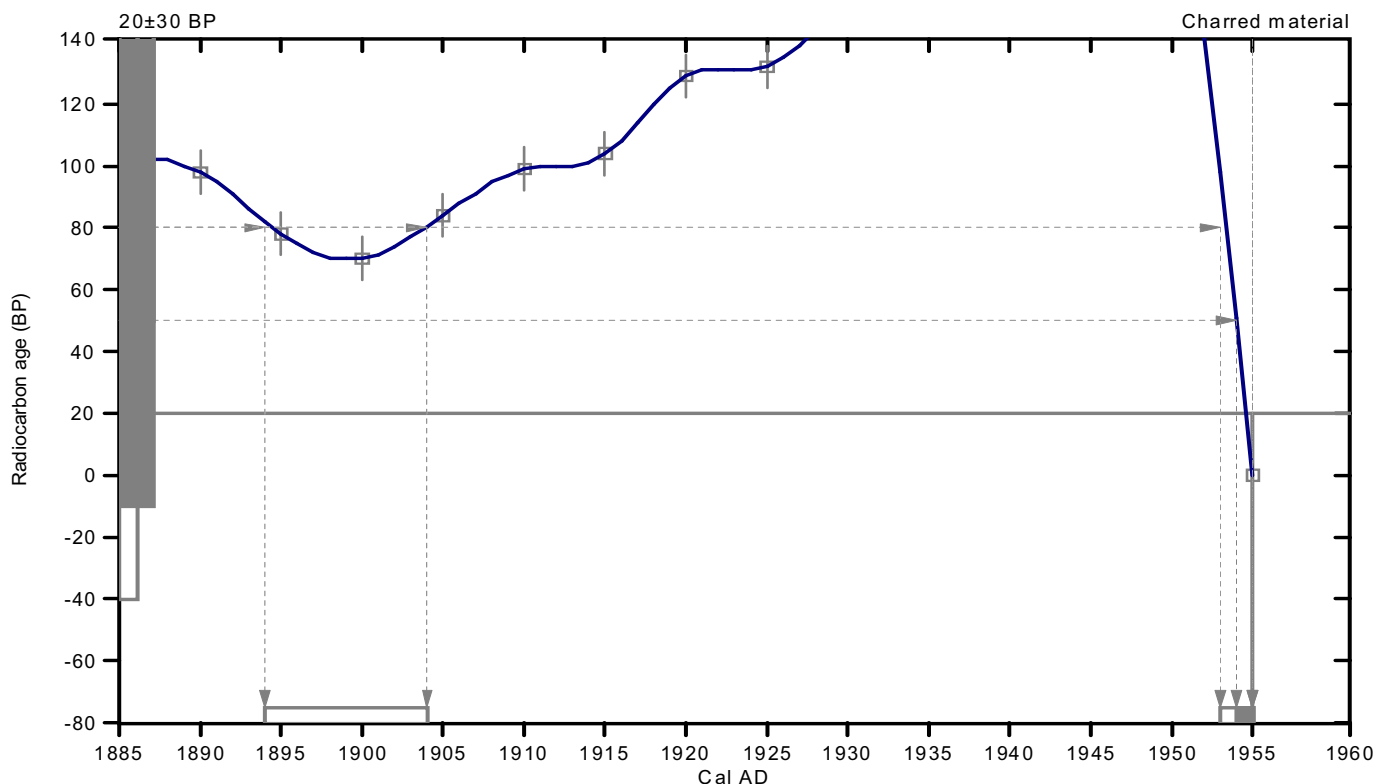
² 2 Sigma range being quoted is the maximum antiquity based on the minus 2 Sigma range

Intercept data

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: Cal AD Post 1950

1 Sigma calibrated result³: Cal AD Post 1950
(68% probability)

³ 1 Sigma range being quoted is the maximum antiquity based on the minus 1 Sigma range

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton, et al., 2009, *Radiocarbon* 51(4):1151-1164, Reimer, et al., 2009, *Radiocarbon* 51(4):1111-1150, Stuiver, et al., 1993, *Radiocarbon* 35(1):137-189, Oeschger, et al., 1975, *Tellus* 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, *Radiocarbon* 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

